

se akutní zvláště v době popřevratové, kdy obyvatelé najednou, mnohdy velice neradi, byli nuceni starati se o své státní občanství, jež bylo předpokladem k mnoha otázkám velice ožehavým. Uvádím jen celý komplex otázek spojených s finanční úpravou poválečných poměrů, jak mezi státy tak zv. nástupnickými, tak státy dříve nepřátelskými i přátelskými, úpravu pensí, volitelnosti atd. Mírové smlouvy snažily se poměry tyto upravit, než mnohdy velice nedokonale, a státy přirozeně musely dbáti toho, aby změny ve státním občanství jednotlivých osob nepřinášely jim značné finanční újmy. Proto jak pro české tak německé zájemce bylo od převratu vydáno několik příruček sestavujících normy, jež připadaly v úvahu. Z nich Kloubkova sbírka jest z nejlepších, a to hlavně úplností počtu norem, jež, pokud je nám známo, obsahuje do nejmenších podrobností. Jednotlivá ustanovení jsou doprovázena rozhodnutími nejvyššího správního soudu, než zdá se nám, že na některých místech doporučovalo by se tato rozhodnutí rozšířiti. Kniha obsahuje také normy platné pro obvod práva uherského, jakož i důležité předpisy z dob starých, jež nutno znáti také, a to z toho důvodu, že jak právo domovské, tak státní občanství u nás buduje na principu filiace jako na principu základním, a jest proto pro rozhodnutí otázky příslušnosti rozhodna příslušnost předků osoby, o níž jde. Knížka jest jinak velice pečlivě vypravena, což u nakladatelství Stieplova rozumí se samo sebou. Jen měli bychom skromné přání, aby nakladatelství zákonných sbírek uvádělo v nadpisu svých publikací správný název československé republiky, tak jak podle ústavy a skutečnosti ji nutno psáti. Rok 1925 není již rokem 1918. dnk.

Т. В. ВЕРНАДСКИЙ, Очеркъ исторіи права Русскаго Государства XVIII—XIX вв (Періодъ имперіи) Praha 1924. — Profesor na právnické fakultě ruské v Praze Vernadskij uveřejňuje své přednášky konané v roce 1923—24. Jeho kniha obsahuje přehled velmi zajímavé periody t. zv. císařské. Jak autor upozorňuje, tvoří tato perioda samostatnou část právních dějin ruského státu. Knížka Vernadského jest pouhým přehledem. Autor sám upozorňuje na překážky, které se mu stavěly v cestu: nedostatek pramenů pro dějiny ruského práva v Praze. Knížka však nabývá tím více důležitosti, protože skýtá možnost nahlédnouti do dějin velmi zajímavé periody ruských dějin.

Kniha Vernadského dělí se na dvě části. První část pojednává o vládě a její organizaci. Autor obrací se nejprve ku vylíčení vlády císařovy. Sama látka tak nabádala. A tu líčí autor nejprve poměr vlády císařovy k církvi. Část tato jest jednou z nejzajímavějších z celé knihy, neboť tu sledujeme vývoj samoděržaví pod vlivem názorů církevních. Paragraf druhý až čtvrtý této kapitoly jedná o pokusech omezení samoděržaví až do r. 1882. Pak autor obrací se k zákonodárné a soudní moci císařově a k povinnostem císařovým vůči národu a státu a končí první kapitolu přehledem o trůnním právu až do Mikuláše I. Kapitola druhá první části jedná o nejvyšších úřadech (верховныя учреждения) v dějinném jich vývoji a sice o senátu, o nejvyšší tajné radě, o kabinetu, o konferenci ministrů při Alžbětě a Petru III., o císařské a státní radě a konečně o sv. synodu v 18. a 19. století. Pak líčí správu centrální a místní.

Oddíl druhý jedná o obyvatelstvu a území. Oproti oddílu prvnímu jest tato část velmi zkrácena. Probírá tu nejprve třídu šlechty, pak duchovenstvo, města a selské obyvatelstvo. Paragrafy o selském obyvatelstvu opět se rozšiřují a je patrné, že autor se touto látkou blíže zabýval. Část druhá zakončena jest kapitolou o státním území. Ku knize připojeny jsou ještě dva doplňky a sice o pramenech veřejného práva v této periodě, zvláště o svodu zákonů a dále krátký přehled literatury.

Jak patrné z přehledu obsahu kniha jest zajímavou studií a poslouží nejen posluchačům právnické fakulty ruské, nýbrž i širší veřejnosti.

Rauscher.